

TÜRKİYE KAMUOYUNDA AB DESTEĞİ VE AVRUPA ALGISI

Kamuoyu Araştırması – 2017

İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları
Yayın No: 295

Bu çalışma,
İKTİSADİ KALKINMA VAKFI'ndan
Araştırma Müdürü ÇİSEL İLERİ tarafından yayına hazırlanmıştır.

İSTANBUL, Ocak 2018

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

Esentepe Mahallesi Harman Sokak TOBB Plaza No: 10 Kat: 7-8
34394 Levent İstanbul/Türkiye
Tel: +90 212 270 93 00 Faks: +90 212 270 30 22
E-posta: ikv@ikv.org.tr

Avenue de l'Yser 5-6, 1040 Brüksel/Belçika
Tel: +32 2 646 40 40 Faks: +32 2 646 95 38
E-posta: ikvnet@skynet.be

www.ikv.org.tr

**İKTİSADİ KALKINMA VAKFI ve hazırlayanların
ismi belirtilerek alıntı yapılabilir.**

ISBN: 978-605-5984-89-2

Yayına Hazırlık ve Baskı

Genel Yönetmen: Gürhan Demirbaş
Genel Yönetmen Yardımcısı: Eser Soygüder Yıldız
Görsel Yönetmen: Hakan Kahveci
Editör: Hüseyin Vatansever
Grafik Tasarım: Şahin Bingöl
100. Yıl Mah. 34204, Bağcılar - İSTANBUL
Tel: 0212 440 24 24

Baskı

İstanbul Basım Promosyon
info@istanbulprinting.com
Tel: 0212 603 26 20

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	6
1. YÖNETİCİ ÖZETİ	8
KÜNYE	8
PROFİL	8
BULGULAR	9
2. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ	11
3. KAMUOYU ARAŞTIRMASININ PROFİLİ	12
3.1. Kamuoyu Araştırmasının Gerçekleştirildiği İller	12
3.2. Kamuoyu Araştırmasının Cinsiyet Dağılımı	12
3.3. Kamuoyu Araştırmasının Yaş Dağılımı	13
3.4. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların Eğitim Durumu	14
3.5. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların Mesleki Dağılımı	14
3.6. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların AB ile Teması	15
4. TEMEL BULGULAR	17
4.1. AB'yi Ne Kadar Biliyoruz?	17
AB konusunda farkındalık	17
AB konusunda bilgi düzeyi	18
AB konusunda bilgi kaynakları	20
4.2. AB Üyeliğini Ne Kadar Destekliyoruz?	20
Türkiye'nin AB üyeliğine destek	20
Türkiye'nin AB üyeliği ile ilgili beklenti	21
Türkiye'nin beş yıl içinde AB üyesi olmasına ilişkin beklenti	26
4.3. Neden AB'ye Üye Olmak İstiyoruz?	29
AB üyeliğini destekleyen katılımcıların destekleme sebepleri	29
AB üyeliğini desteklemeyen katılımcıların desteklememe sebepleri	30
4.4. AB Üyeliği Ne İfade Ediyor?	31
AB'nin katılımcılar için anlamı	31
Türkiye-AB ilişkilerindeki önemli konular	31
AB üyeliğinin önündeki engeller	32
Siyasi ve ekonomik ortaklar	33
5. SONUÇLAR	34

KISALTMALAR

AB:	Avrupa Birliği
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
STK:	Sivil Toplum Kuruluşları
Eurostat:	Avrupa Birliği İstatistik Kurumu

SUNUŞ

2017 yılı bir yandan Türkiye ve AB'de önemli gelişmelerin yaşandığı, öte yandan ikili ilişkilerde katılım müzakerelerinin başlamasından bu yana geçen süre zarfındaki en ciddi krizlerin ortaya çıktığı yıl olarak tarihteki yerini aldı. Türkiye 16 Nisan 2017 tarihinde düzenlenen referandum ile siyasi sistemde değişime giderek, yeni bir kader tayin ederken bundan AB ile ilişkileri de önemli ölçüde etkilendi. Nitekim referandum kampanyası boyunca başta Hollanda olmak üzere çeşitli AB ülkeleriyle yaşanan gerginlikler gündemi meşgul etti. AB'nin önemli ülkelerindeki seçimler AB'nin geleceğini şekillendirmek açısından büyük önem taşısa da seçim sürecinde Türkiye ile yaşanan gerginlikler Türkiye-AB ilişkilerindeki çatlağı derinleştirdi. Bunun belki de en dikkat çekici örneği Almanya idi. Eylül ayı başındaki Almanya seçimleri sadece iki ülke arasındaki ilişkilerin değil Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin de zarar gördüğü bir hava estirdi.

Türkiye-AB ilişkilerinde olumlu gündem yaratması beklenen ve her iki taraf için de kazançlı olan Gümrük Birliği'nin modernizasyonu ve vize serbestliği gibi konularda ise ne yazık ki hiçbir somut gelişmenin yaşanmadığı bir yıl oldu. Ancak 2018 yılı başında gerçekleştirileceği açıklanan Türkiye-AB Zirvesi taraflar arasında diyalogun artırılacağı ve ilişkilerin yeniden rayına oturacağı yönündeki umutları tazeledi.

Kuşkusuz hem Türkiye hem de AB kendi iç ve dış sorunlarıyla mücadele için büyük çaba harcaması gereken dönemlerden geçiyor. Ancak bundan 3 yıl önce İKV'nin 50'inci yılında başlattığımız kamuoyu araştırmamız bize önemli bir noktayı işaret ediyor. Son üç yıldır Türk halkı AB üyeliğine desteğini artırarak sürdürüyor. Elinizdeki araştırmada bu desteğin nedenleri, bölge, yaş ve cinsiyete göre dağılımları gibi detaylar yer alıyor. Tüm bu verilerin ötesinde gördüğümüz ise AB üyeliğine verilen bu güçlü desteğin her iki tarafın karar alıcılarına ve sivil toplumuna daha çok çaba göstermek,

birbirini daha iyi anlamak ve daha yaşanabilir bir yarın bırakmak için sorumluluk yüklediği.

Yayınımızın Türkiye-AB üyelik sürecinin daha iyi anlaşılmasına ve daha fazla benimsenmesine olumlu katkıda bulunmasını temenni ederiz.

İktisadi Kalkınma Vakfı

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

KÜNYE

Kamuoyu araştırması İKV tarafından Realta Araştırma Şirketi'ne, Türkiye kamuoyunda AB'ye ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyinin belirlenmesi ile Türkiye'de AB üyeliğine destek konusundaki görüşlerin incelenmesi amacıyla yaptırılmıştır.

PROFİL

Araştırma 18-19 Kasım 2017 tarihlerinde, 18 ilde TÜİK örneklem verileri dikkate alınarak, Türkiye genelinde 18 yaş ve üstü seçmen nüfusunu temsil eden 1.311 katılımcıyla, hanede kantitatif araştırma ve yüz yüze görüşme metoduyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın yapıldığı kişilerin profiline bakıldığında, 45 yaş ve üstü kişilerin %34,7'lik oranla araştırmaya en fazla katılan yaş grubunu oluşturduğu görülmektedir.

Eğitim düzeyi bakımından incelendiğinde lise mezunları %43,7'lik oranla katılımcılar içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Bunun yanında katılımcıların %25,8'i ilkokul, %13,6'sı üniversite ve %11,6'sı ortaokul mezunudur.

Katılımcıların mesleklerine bakıldığında %23,5 özel sektör çalışanları ilk sırayı alırken; %20,6 ile ev hanımları ikinci sırada yer almaktadır. Örnek grubun %52,1'i çalışan kesimdir.

Katılımcıların %87,8'i daha önce herhangi bir Avrupa ülkesini ziyaret etmemiştir. Herhangi bir AB ülkesini ziyaret eden %12,2'lik kesimin yaklaşık yarısının ziyaret sebebi turistikdir. İş amaçlı ziyaret oranı %22,3'tür.

BULGULAR

Araştırmaya katılan her 10 kişiden 9'u AB'yi daha önce duyduğunu ifade etmekle beraber, katılımcıların %87,9'u AB hakkında 'hiç' veya 'biraz' bilgiye sahip olduğunu belirtmektedir. Türkiye kamuoyunda AB konusunda farkındalık yüksek olmasına rağmen, halen bilgi düzeyi yüksek değildir.

AB konusunda 'çok' bilgisi olanların oranı %16,5 ile en yüksek Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir. AB konusunda 'hiç' bilgim yok diyenlerin oranı ise %11,8 ile en yüksek Akdeniz Bölgesi'ndedir.

Araştırma AB hakkında yaygın bilgi kaynaklarının televizyon, gazete, radyo gibi geleneksel medya araçları ile internet olduğunu göstermektedir. AB konusunda her 10 kişiden 9'u geleneksel medya araçlarından bilgi alırken her 2 kişiden 1'inin AB konusunda bilgi kaynağı internettir. AB ve Türkiye'deki resmi kurumların ve STK'ların kamuoyunda bilgi kaynağı olarak görülme oranı oldukça düşüktür.

Araştırmaya göre, Türkiye kamuoyunun %78,9'u Türkiye'nin AB üyeliğine desteklemektedir. AB üyeliğine destek oranı bir önceki yıla kıyasla yaklaşık %3,4 oranında artmıştır.

Türkiye'nin AB üyeliğine olan beklentide son bir yıl içerisinde düşüş yaşandığı görülmektedir. 2016 yılında Türkiye'nin AB üyesi olacağına inandığını belirtenlerin oranı %35,6 iken 2017 yılında bu oran %31,2'dir.

Türkiye'nin AB üyeliğine olan inanç coğrafi açıdan karışık bir tablo sergilemektedir. Türkiye'nin AB üyesi olacağına inancın en yüksek olduğu bölge, %56,2 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi; en düşük olduğu bölge ise %25,5 ile Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç tüm coğrafi bölgelerde AB üyeliğine olan inanç %50'nin altındadır.

AB konusunda 'biraz' bilgi sahibi olduğunu ifade eden kesimin %38,9 ile Türkiye'nin AB üyesi olacağına dair inancı en yüksektir. AB hakkında 'çok' bilgisi olduğunu belirtenlerin %70'i Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanmamaktadır.

Türkiye'nin AB üyesi olacağına dair beklentinin meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında özel sektör katılımcıları diğer meslek gruplarına göre Türkiye'nin AB üyeliği konusunda daha iyimserdir. Özel sektör katılımcılarının yarısından fazlası Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanmaktadır.

Türkiye'nin AB'ye üye olacağına dair inanç ile AB hakkında nereden bilgi sahibi olduğu arasındaki ilişki incelendiğinde AB üyeliği beklentisi en düşük kesimin interneti bilgi kaynağı olarak kullananlar olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin AB üyeliğine inanç ve cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında erkeklerin kadınlara oranla daha iyimser olduğu görülmektedir. Kamuoyu araştırmasına katılan erkeklerin %41,3'ü Türkiye'nin AB üyesi olacağına inandığını belirtirken bu oran kadınlarda %27,4'tür.

Türkiye'nin AB'ye üye olmasını destekleyen katılımcıların destekleme sebeplerinin başında refah ve ekonomik gelişmişlik seviyesinin artacağı beklentisi ile serbest dolaşım, yerleşim ve eğitim imkânları beklentisi bulunmaktadır. Bunları demokrasi ve insan haklarının gelişeceği öngörüsü takip etmektedir.

AB üyeliğine desteğin bölgesel kırılımında, tüm bölgeler için AB üyelik desteğinin ilk sebebi de refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artacağı beklentisidir. Bu oran %71,4 ile en yüksek Karadeniz Bölgesi'ndedir.

AB üyeliğini desteklemeyenlerin sebeplerine bakıldığında AB üyeliğinin Türk kültür ve kimliğine zarar vereceği kaygısı (%25,2), AB'nin geleceğinin olmadığı düşüncesi (%24,6) ile Türkiye'ye yaklaşımında uyguladığı çifte standart (%23,5) öne çıkmaktadır.

Araştırmaya katılanlar için Türkiye'nin AB üyeliğinin önündeki en önemli engeller ekonomik sebepler (%46,6) ve AB'nin Türkiye'ye çifte standart uygulamasıdır (%44,3).

Araştırmaya katılan her 10 kişiden 4'ü için AB yüksek refah düzeyi ve ekonomik gelişme, her 10 kişiden 3'ü için demokrasi ve özgürlük anlamına gelmektedir.

Araştırmaya katılanlar için Türkiye'nin en önemli ekonomik ortağı AB'dir (%27,8). AB'yi %19,3 ile Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, %18,9 ile Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkeler izlemektedir.

Araştırmaya katılanlar Türkiye'nin en önemli siyasi ortağı olarak %24,9 ile Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerini görmektedir. %24,1 ile AB ikinci sıradadır.

Türkiye-AB ilişkilerinde en önemli konu sorulduğunda vize serbestliği (%32,8) ilk sıradadır, onu %31,3 ile Gümrük Birliği ve %27,9 ile mülteci krizi izlemektedir.

2. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

Bu araştırma İKV tarafından Realta Araştırma Şirketi'ne, Türkiye kamuoyunda AB'ye ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ile Türkiye'de AB üyeliğine destek konusundaki görüşlerin incelenmesi amacıyla yaptırılmıştır.

Kamuoyu araştırması 18-19 Kasım 2017 tarihlerinde, TÜİK örneklem verileri dikkate alınarak, Türkiye genelinde 18 yaş ve üstü seçmen nüfusunu temsil eden, yaklaşık yarısı kadın olmak üzere 1.311 katılımcıyla, hanede kantitatif araştırma ve yüz yüze görüşme metoduyla yapılmıştır.

Örneklemin seçilmesinde, tesadüfi örnekleme yönteminden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılıp, görüşülen katılımcıların belirlenmesinde cinsiyet ve yaş kotası uygulanmıştır.

Araştırma sonuçları gerek sahada gerekse bilgisayar ortamında çeşitli kontrollere tabi tutulmuş, elde edilen bulguların tutarlı olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmanın hata payı güven aralığı sınırları içerisinde olup, %2,5'tir.

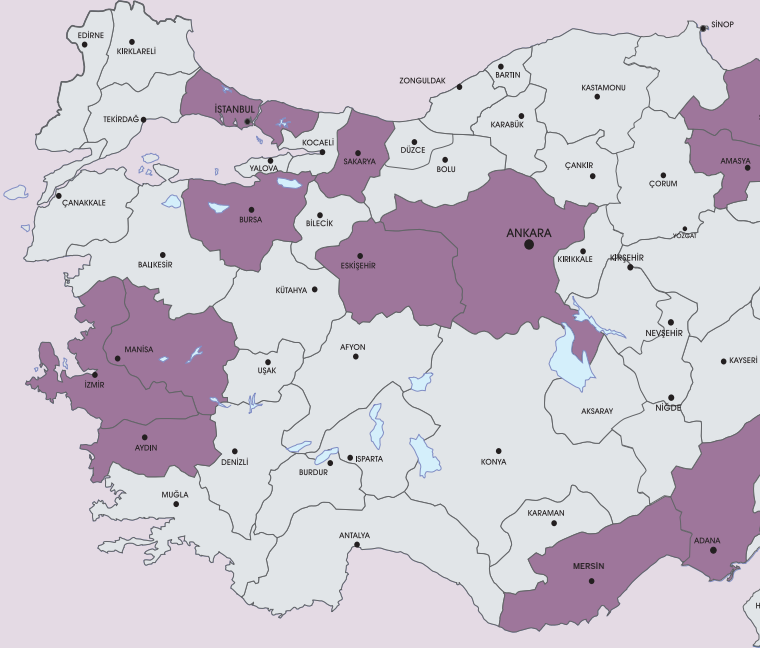

3. KAMUOYU ARAŞTIRMASININ PROFİLİ

3.1. Kamuoyu Araştırmasının Gerçekleştirildiği İller

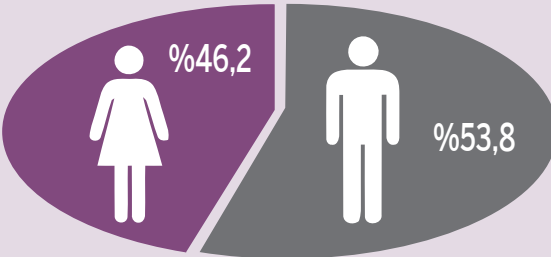
Araştırma 18 ilde TÜİK örneklem verileri dikkate alınarak, 18 yaş ve üstü seçmen nüfusunu temsilen toplam 1.311 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiş olup bu iller, ülkemizin tüm coğrafi bölgelerinden seçilmiştir (bkz. Tablo 1). Kamuoyu araştırmasının yapıldığı coğrafi bölgeler ve iller şu şekildedir:

Tablo 1: Araştırmanın yapıldığı illerin coğrafi dağılımı

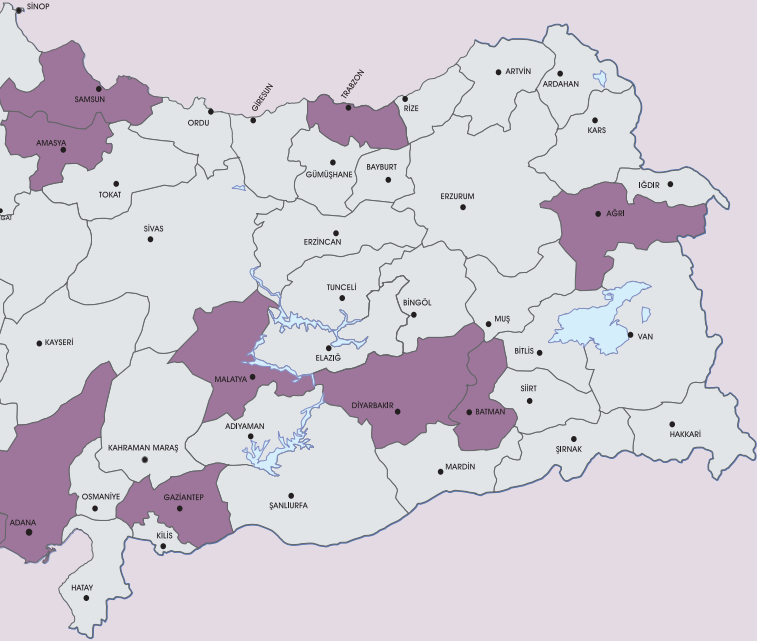

3.2. Kamuoyu Araştırmasının Cinsiyet Dağılımı

Kamuoyu araştırmasına katılan toplam 1.311 kişinin %53,8'i erkek, %46,2'si kadındır. 2017 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusunun %50,2'sini erkekler, %49,8'ini kadınlar oluşturmaktadır.

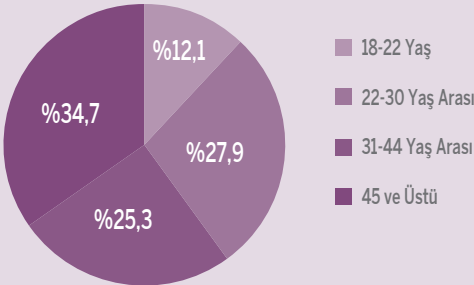
COĞRAFI BÖLGE	İL SAYISI	İLLER
Marmara Bölgesi	3	Istanbul-Bursa-Sakarya
Ege Bölgesi	3	İzmir-Aydın-Manisa
Karadeniz Bölgesi	3	Samsun-Trabzon-Amasya
Akdeniz Bölgesi	2	Adana-Mersin
İç Anadolu Bölgesi	2	Ankara-Eskişehir
Doğu Anadolu Bölgesi	2	Ağrı-Malatya
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	3	Gaziantep-Diyarbakır-Batman

3.3. Kamuoyu Araştırmasının Yaş Dağılımı

Araştırma 18 yaş üstü ve seçmen nüfusu temsil eden katılımcılara uygulanmıştır. Bu çerçevede araştırmaya katılanların %65,4'ü 45 yaşın altındadır (bkz. Tablo 2).

Tablo 2: Araştırmaya katılanların yaş dağılımı (%)

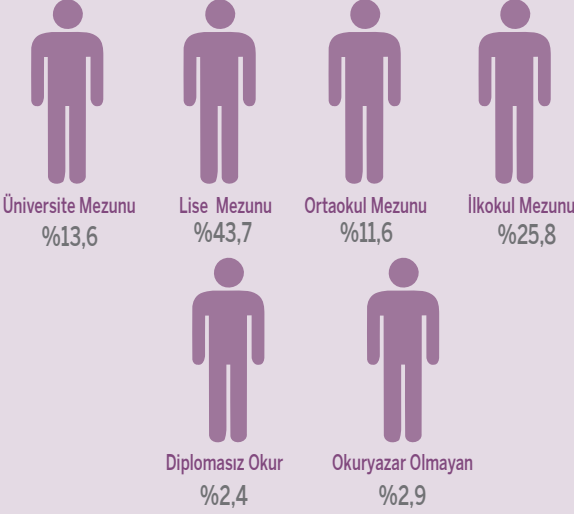

3.4. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların Eğitim Durumu

Araştırmaya katılanlar içerisinde %43,7'lik oranla lise mezunları ilk sırada yer almaktadır. Onu ilkokul (%25,8), üniversite (%13,6) ve ortaokul mezunları (%11,6) izlemektedir (bkz. Tablo 3).

Tablo 3: Araştırmaya katılanların eğitim düzeyi

3.5. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların Mesleki Dağılımı

Araştırmaya katılanların mesleki dağılımlarında %23,5'lik oranla özel sektör çalışanları ilk sırayı alırken, % 20,6 ile ev hanımları ikinci sıradadır (bkz. Tablo 4). Örnek grubun neredeyse yarısı (%52,1) çalışan kesimdir.

Tablo 4: Araştırmaya katılanların mesleki dağılımı (%)

Devlet Memuru	3,8
Özel Sektör	23,5
İşçi	8,3
Esnaf	10,4
Tüccar	0,3
Serbest Meslek	4,3
Çiftçi	1,5
Emekli	9,9
Ev Hanımı	20,6
Öğrenci	5,1
İşsiz	12,3

3.6. Kamuoyu Araştırmasına Katılanların AB ile Teması

Araştırmaya katılanların yaklaşık %87,8'i daha önce herhangi bir Avrupa ülkesini ziyaret etmediğini ifade etmektedir (bkz. Tablo 5). AB ülkesini ziyaret eden %12,2'lik kesimin yaklaşık yarısı herhangi bir AB ülkesine turistik ve tatil amaçlı ziyaret gerçekleştirmiştir. Bunu aile-akraba ziyaretleri (%26,7) ve iş amaçlı gerçekleştirilen ziyaretler (%22,3) takip etmektedir (bkz. Tablo 6).

Tablo 5: Araştırmaya katılanların AB'yi ziyaret etme oranı

Tablo 6: Daha önce Avrupa ülkesini ziyaret eden katılımcıların ziyaret etme sebepleri*

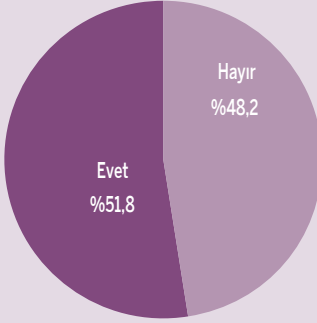
*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

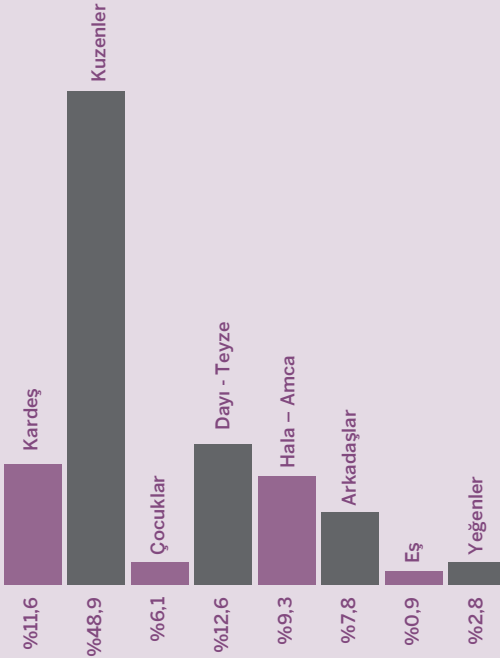

Araştırmaya katılanların %48,2'si Avrupa'da herhangi bir akrabasının olmadığını ifade etmiştir (bkz. Tablo 7). Geriye kalan %51,8'lik kesimin önemli bir kısmının ikinci derece akrabaları herhangi bir AB ülkesinde yaşamaktadır (bkz. Tablo 8).

Tablo 7: Araştırmaya katılanların Avrupa'da yaşayan akraba veya yakın tanıdıklarına ilişkin dağılım

Tablo 8: Araştırmaya katılanların Avrupa'da yaşayan akraba veya yakın tanıdıklarının yakınlık derecesine ilişkin dağılım

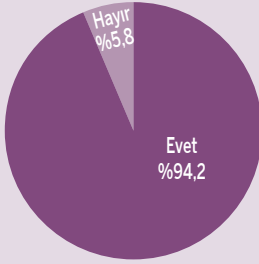
4. TEMEL BULGULAR

4.1. AB'yi Ne Kadar Biliyoruz?

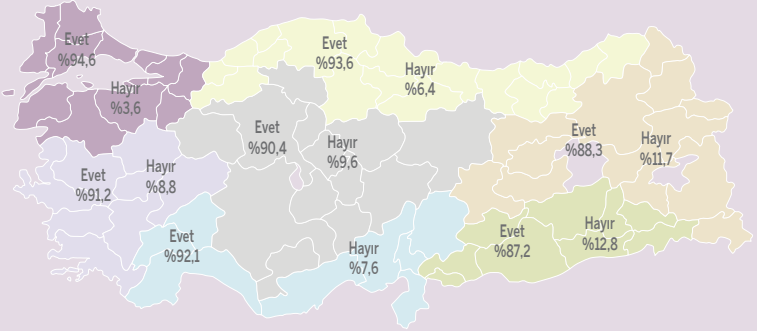
AB konusunda farkındalık

Araştırmaya katılanların %94,2'si daha önce AB'yi duyduğu ifade etmekle beraber (bkz. Tablo 9), en yüksek bilinirlik düzeyi Marmara Bölgesi'ndedir. Marmara Bölgesi'ni sırasıyla Karadeniz Bölgesi (%93,6) ve Akdeniz Bölgesi (%92,1) takip etmektedir. Bilinirlik düzeyinin en düşük olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir (%87,2) (bkz. Tablo 10).

Tablo 9: Araştırmaya katılanların AB'yi daha önce duyup duymadığına ilişkin dağılım

Tablo 10: AB bilinirliği ve araştırmaya katılanların yaşadığı bölge arasındaki ilişki

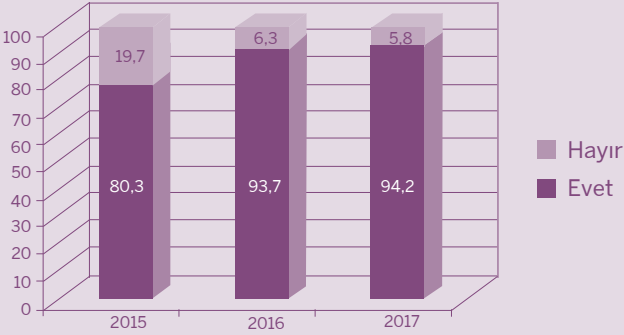
Kamuoyu araştırmasına göre, AB bilinirliğinin en yüksek olduğu yaş aralığı 23-30 yaş grubudur (%98,9). AB bilinirliğinin en az olduğu yaş grubu ise, 45 yaş ve üzeri gruptur (%86,8) (bkz. Tablo 11).

Tablo 11: AB bilinirliği ve yaş grubu arasındaki ilişki (%)

	18-22 Yaş Arası	23-30 Yaş Arası	31-44 Yaş Arası	45 Yaş ve Üstü
Evet	95,3	98,6	95,1	86,8
Hayır	4,7	1,4	4,9	13,2

AB bilinirliğinin geçen yıla kıyasla %0,5 oranında artarak %94,2'ye ulaştığı görülmektedir (bkz. Şekil 1).

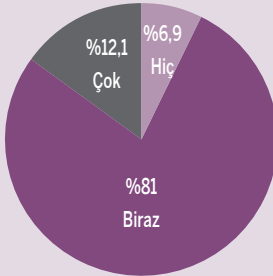
Şekil 1: Araştırmaya katılanların AB'yi daha önce duyup duymadığının yıllara göre dağılımı (%)

AB konusunda bilgi düzeyi

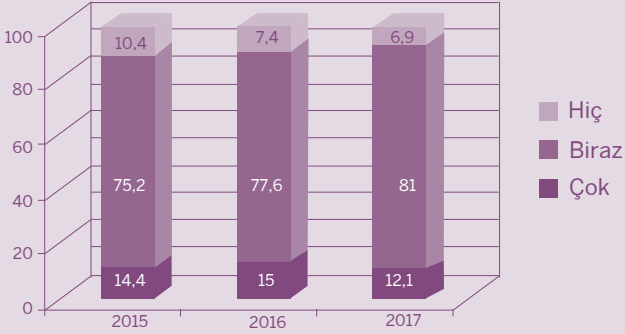
Araştırmaya katılanların %81'i AB hakkında 'biraz' bilgi sahibi olduğunu belirtirken, yalnızca %12,1'i AB hakkında 'çok' bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. AB hakkında 'hiç' bilgi sahibi olmadığını ifade edenlerin oranı %6,9'dur (bkz. Tablo 12).

Tablo 12: AB hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

AB konusundaki bilgi düzeyini geçen yılın sonuçları ile kıyasladığımızda oranın arttığı gözlemlenmektedir. AB hakkında çok bilgi sahibiyim diyenlerin oranı %2,9 azalırken biraz bilgi sahibi olanların oranı %3,4 oranında artış göstermiştir. Dolayısıyla AB hakkında hiç bilgim yok diyenlerin oranı %0,5 oranında azalmıştır (bkz. Şekil 2).

Şekil 2: Araştırmaya katılanların AB hakkındaki bilgi düzeyleri (%)

AB konusundaki bilgi düzeyi ile coğrafi bölgeler arasındaki ilişkiye bakıldığında AB konusunda hiç bilgim yok diyenlerin oranının en yüksek %11,8 ile Akdeniz Bölgesi'nde olduğu görülmektedir. AB konusunda çok bilgi sahibi olduğunu belirtenlerin oranı ise yüzde 16,5 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndendir (bkz. Tablo 13).

Tablo 13: Araştırmaya katılanların AB hakkındaki bilgi düzeyleri ve yaşadıkları bölge arasındaki ilişki (%)

AB hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?	Marmara Bölgesi	Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi
Hiç	6,6	7,1	11,8	6,2	3,8	1,3	10,9
Biraz	78,3	81,3	82,5	80,3	81,7	82,2	81,3
Çok	15,1	11,6	5,7	13,5	14,5	16,5	7,8

AB konusunda bilgi kaynakları

Kamuoyu araştırmasına göre AB konusunda birinci bilgi kaynağı yazılı, görsel ve işitsel medyadır (%89,3). Bunu %47,2 ile internet takip etmektedir. Araştırmaya göre AB resmi kurumları ile AB Bakanlığı ve diğer kamu kurumları AB konusunda bilgi kaynakları arasında en alt sırada yer almaktadır (bkz. Tablo 14). Bir önceki yıla kıyasla AB konusunda bilgi kaynağı olarak STK'ların payı neredeyse ikiye katlanmıştır (2016 yılında %2,93 iken 2017'de %4,6).

Tablo 14: AB hakkında bilgi kaynaklarına ilişkin dağılım (%)

Medya (Gazete/TV/Radyo)	89,3
İnternet	47,2
Aile ve Tanıdıklar	32,4
AB Ülkelerinde Yaşayan Akraba ve Yakın Tanıdıklar	18,3
Yabancı Arkadaşlar	1,9
Yabancı Haber Kaynakları	3,9
AB Kurumları	1,2
AB Bakanlığı ve Diğer Kamu Kurumları	1,8
STK'lar	4,6

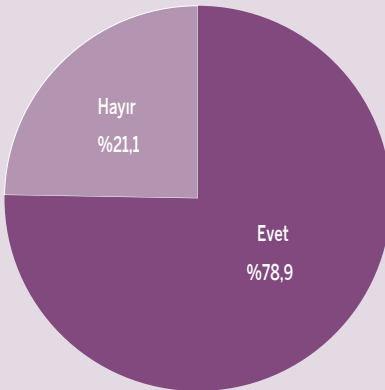
*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

4.2. AB Üyeliğini Ne Kadar Destekliyorsunuz?

Türkiye'nin AB üyeliğine destek

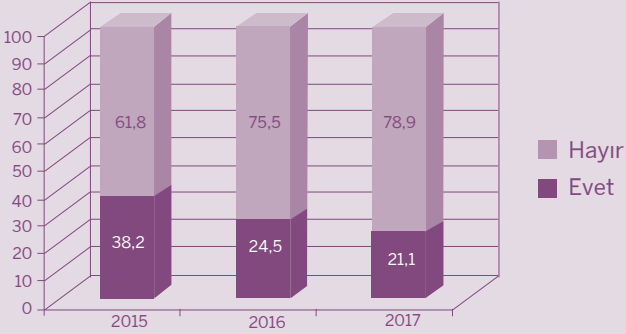
Kamuoyu araştırmasına katılanların %78,9'u Türkiye'nin AB üyeliğini desteklediğini ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan her 5 kişiden 4'ü Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemektedir (bkz. Tablo 15).

Tablo 15: Türkiye'nin AB üyeliğini destekliyor musunuz?

Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyenlerin oranında son bir yıl içerisinde %3,4 oranında bir artış yaşanmıştır. Bu oran 2015 yılında %61,8 iken 2016 yılında %75,5, 2017 yılında %78,9 düzeyinde kaydedilmiştir (bkz. Şekil 3).

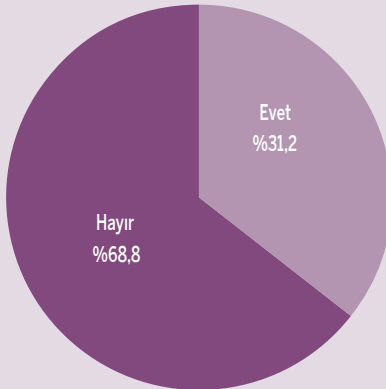
Şekil 3: Türkiye'nin AB üyeliğine desteğin yıllara göre dağılımı (%)

Türkiye'nin AB üyeliği ile ilgili beklenti

Kamuoyu araştırmasına katılanların %68,8'i Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanmazken, inananların oranı %31,2'dir (bkz. Tablo 16).

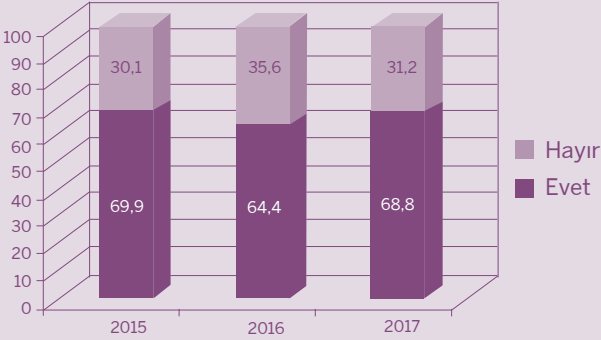
Tablo 16: Türkiye'nin AB'ye üye olacağına inanıyor musunuz?

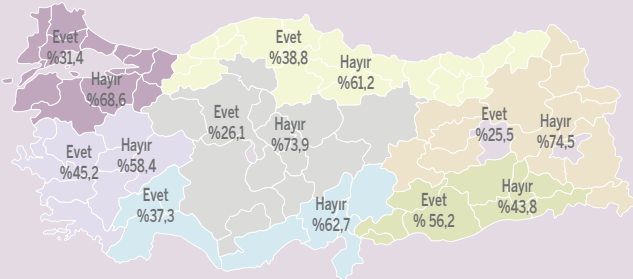
Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceği yönündeki beklentide son bir yıl içerisinde düşüş yaşandığı görülmektedir. 2016 yılında Türkiye'nin AB üyesi olacağına inandığını belirtenlerin oranı %35,6 iken 2017'de %4,4 oranında düşüşle %31,2 olmuştur (bkz. Şekil 4).

Şekil 4: Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine yönelik beklentinin yıllara göre dağılımı (%)

“Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların bölgesel dağılımına bakıldığında, AB üyeliğine inancın en yüksek olduğu bölgenin Güneydoğu Anadolu Bölgesi (%56,2) olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Ege Bölgesi (%45,2) ve Karadeniz Bölgesi (%38,8) izlemektedir. AB üyeliğine inancın en düşük olduğu bölge ise Doğu Anadolu Bölgesi'dir (%25,5). Genel itibarıyla bakıldığında Güneydoğu Anadolu Bölgesi dışındaki tüm coğrafi bölgelerde, Türkiye'nin AB üyeliğine inanların oranı, inanmayanların oranının gerisinde kalmaktadır (bkz. Tablo 17).

Tablo 17: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceği yönündeki beklenti durumu ve yaşadıkları bölge arasındaki ilişki

Aynı soruya verilen cevapların yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında ise genç nüfusun Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine daha fazla inandığı görülmektedir. 23-30 yaş grubundaki kişilerin yaklaşık yarısı Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine inanmaktadır. Yaş grupları arasında, 45 yaş ve üstü gruba mensup kişilerin AB üyeliğine inancının en düşük olduğu görülmektedir. 45 yaş ve üstü gruba mensup katılımcıların %25,1'i Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine inandığını ifade ederken bu oran, diğer yaş gruplarının tümünde %30'un üzerindedir (bkz. Tablo 18).

Tablo 18: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin beklentisi ve yaş aralığı arasındaki ilişki (%)

	18-22 Yaş Arası	23-30 Yaş Arası	31-44 Yaş Arası	45 Yaş ve Üstü
Evet	35,2	50,9	30,3	25,1
Hayır	64,8	49,1	69,7	74,9

Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine yönelik beklentisi ve cinsiyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde, kadınların %27,4'ünün erkeklerin ise %41,3'ünün Türkiye'nin AB'ye üye olacağına inandığı görülmektedir. Bu bakımdan kadınların, erkeklere kıyasla Türkiye'nin AB üyeliği konusunda daha şüpheci bir yaklaşıma sahip olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 19).

Tablo 19: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin beklentisi ve cinsiyet arasındaki ilişki (%)

	Erkek	Kadın
Evet	41,3	27,4
Hayır	58,7	72,6

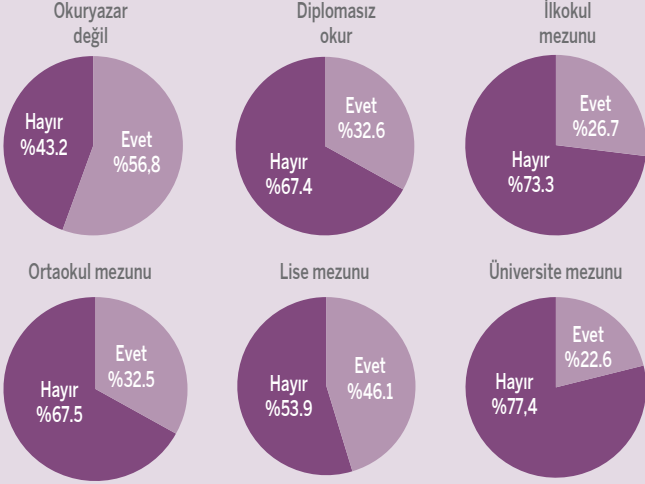
Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceğine yönelik beklentisi ve eğitim durumları arasındaki ilişki incelendiğinde, Türkiye'nin AB üyeliğine yönelik beklentinin okuryazar olmayanlar arasında en yüksek, üniversite mezunları arasında ise en düşük olduğu görülmektedir. Okuryazar olmayanların %56,8'i Türkiye'nin AB'ye üye olacağına inandığını ifade ederken, bu oran, üniversite mezunları arasında %22,6'dır. Türkiye'nin AB üyeliğine inandığını ifade edenlerin

oranı, ilkokul mezunları arasında %26,7, diplomasız okurlar arasında %32,6, ortaokul mezunları arasında %32,5 ve lise mezunları arasında %46,1'dir (Bkz. Tablo 20).

Tablo 20: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin inancı ve eğitim durumu arasındaki ilişki

Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğine inancı ve meslek grubu arasındaki ilişki incelendiğinde, özel sektörden katılımcıların yarıdan fazlasının Türkiye'nin AB'ye üye olacağına inandığı görülmektedir. Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin inancın en yüksek olduğu meslek grupları %58,1 ile özel sektör, %41,3 ile çiftçiler ve %32,2 ile serbest meslek sahipleridir. Türkiye'nin AB'ye üye olacağına dair inancın en düşük olduğu meslek grupları ise %9,4 ile tüccarlar, %11,9 ile devlet memurlarıdır (Bkz. Tablo 21).

Tablo 21: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin beklentisi ve meslek grupları arasındaki ilişki (%)

Meslek Grubu	Evet	Hayır
Ev Hanımı	27,3	72,7
İşçi	31,3	68,7
Esnaf	30,9	69,1
Emekli	22,6	77,4
Özel Sektör	58,1	41,9
İşsiz	21,8	78,2
Öğrenci	31,6	68,4
Serbest Meslek	32,2	68,8
Devlet Memuru	11,9	88,1
Tüccar	9,4	90,6
Çiftçi	41,3	58,7

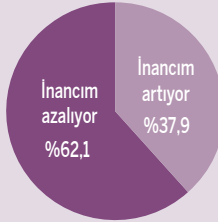
Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğine olan inançları ve AB hakkındaki bilgi düzeyleri arasındaki ilişkiye baktığında, katılımcıların AB hakkında sahip oldukları bilgi seviyesinin Türkiye'nin AB üyeliğine olan inançlarını çok az etkilediği görülmektedir. AB hakkında 'hiç' bilgi sahibi olmayanların 19,6'sı Türkiye'nin AB'ye üye olacağına inandığını ifade ederken bu oran 'biraz' bilgi sahibi olanların %38,9'u; 'çok' bilgi sahibi olanların da %30'u olarak ölçülmüştür (bkz. Tablo 22).

Tablo 22: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin AB üyeliğine inançları ve AB hakkındaki bilgi düzeyleri arasındaki ilişki (%)

	Hiç	Biraz	Çok
Evet	19,6	38,9	30
Hayır	80,4	61,1	70

Türkiye'nin AB üyeliğine inanca ilişkin olarak, araştırmaya katılan kişilerin %62,1'i Türkiye'nin AB üyeliğine ilişkin inançlarının gittikçe azaldığını ifade etmektedir. (bkz. Tablo 23).

Tablo 23: Türkiye'nin AB'ye üye olacağına ilişkin inancınız artıyor mu?

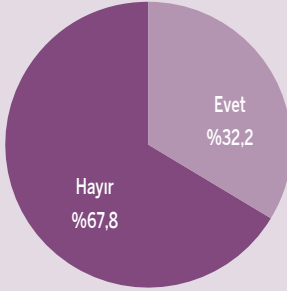
2016 yılında, Türkiye'nin AB üyeliğine ilişkin inancının azaldığını belirten kişilerin oranında 2015 yılına kıyasla 11 puanlık bir düşüş kaydedilmiştir. 2017 yılında ise inancım azalıyor diyenlerin oranı bir önceki yıla kıyasla sadece %0,5 artmıştır.

Türkiye'nin beş yıl içinde AB üyesi olmasına ilişkin beklenti

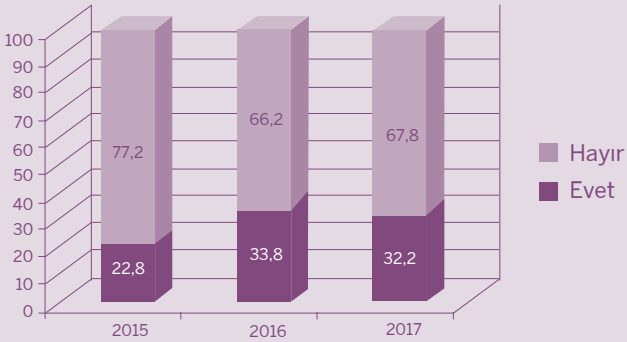
Kamuoyu araştırmasına katılanların %67,8'i Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içinde AB üyesi olmasını beklememektedir (bkz. Tablo 24).

Tablo 24: Türkiye'nin önümüzdeki 5 yıl içinde AB'ye üye olmasını bekliyor musunuz?

Kamuoyu araştırmasına katılanlar arasında Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içerisinde AB üyesi olmasını bekleyenlerin oranı, 2015 yılında %22,8 iken, 2016 yılında 11 puan artarak %33,8 olmuş, 2017 yılında ise %32,2 olarak ölçülmüştür (bkz. Şekil 5).

Şekil 5: Türkiye'nin 5 yıl içinde AB üyeliğine ilişkin beklentinin yıllara göre dağılımı (%)

Kamuoyu araştırmasına katılanların Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve yaşadıkları bölge arasında ilişki incelendiğinde, Güneydoğu, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yaşayan halkın AB üyeliği beklentisinin daha yüksek olduğu görülmektedir (sırasıyla %53,4, %45,1 ve %34,1). AB üyeliği beklentisinin en düşük olduğu bölgeler ise Doğu Anadolu ve İç Anadolu'dur (sırasıyla %21,6 ve %23,8). Güneydoğu Anadolu Bölgesi dışındaki bölgelerde, Türkiye'nin beş yıl içerisinde AB üyesi olacağını bekleyenlerin oranı %50'nin altında seyretmektedir (bkz. Tablo 25).

Tablo 25: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin önümüzdeki 5 yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve yaş aralığı arasındaki ilişki (%)

	Marmara Bölgesi	Ege Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Evet	31,8	45,1	32,8	23,8	34,1	21,6	53,4
Hayır	68,2	54,9	67,2	74,2	65,9	78,4	46,6

Araştırmaya katılanların Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiye bakıldığında, erkeklerin AB üyeliğine ilişkin beklentisinin kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan erkeklerin %39,1'i Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içerisinde AB üyesi olacağını beklediklerini dile getirirken, bu oran kadınlar arasında %26,6'dır (bkz. Tablo 26).

Tablo 26: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve cinsiyetleri arasındaki ilişki (%)

	Erkek	Kadın
Evet	39,1	26,6
Hayır	60,9	73,4

Araştırmaya katılanların Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve meslek grupları arasındaki ilişkiye bakıldığında, özel sektörün AB üyeliği beklentisinin diğer gruplara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir (%58,4). Türkiye'nin önümüzdeki beş yıl içerisinde AB üyesi olacağına ilişkin en az beklentiye sahip olan gruplar işsizler ve devlet memurlarıdır (sırasıyla %11,1 ve %12) (bkz. Tablo 27).

Tablo 27: Araştırmaya katılanların Türkiye'nin önümüzdeki 5 yıl içinde AB'ye üye olacağına ilişkin beklentileri ve cinsiyetleri arasındaki ilişki (%)

Meslek Grubu	Evet	Hayır
Ev Hanımı	25,1	74,9
İşçi	24,8	75,2
Esnaf	31,2	68,8
Emekli	26,7	73,3
Özel Sektör	58,4	41,6
İşsiz	11,1	88,9
Öğrenci	31,3	68,7
Serbest Meslek	27,1	72,9
Devlet Memuru	12	88
Tüccar	31,6	68,4
Çiftçi	34,7	65,3

4.3. Neden AB'ye Üye Olmak İstiyorsunuz?

AB üyeliğini destekleyen katılımcıların destekleme sebepleri

Araştırmaya katılan ve Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen katılımcıların destekleme sebepleri incelendiğinde, geçen yılın sonuçlarına paralel olarak, katılımcıların %48,3'ü üyeliğin refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyini artıracığına işaret ederken, katılımcıların %38,1'i Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkânının olacağı, % 34,5'i ise üyeliği demokrasi ve ekonomik gelişmişlik düzeyini artıracığı sebebiyle desteklemektedir (bkz. Tablo 28).

Tablo 28: Türkiye'nin AB'ye üye olmasını neden destekliyorsunuz? (%)

Refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyi artacak	48,3
Demokrasi ve insan hakları gelişecek	34,5
Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkânı olacak	38,1
Ülkemizin dünyadaki saygınlığı ve etkinliği artacak	16,6
Eğitim ve kültür seviyesi artacak	19,2
Diğer	1,3

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

Türkiye'de AB üyeliğine verilen desteğin bölgesel dağılımına bakıldığında, tüm coğrafi bölgelerde AB'yi destekleme sebebinin yine refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artacağı yönündeki beklenti olduğu görülmektedir. Refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artacağı beklentisi ile Türkiye'nin AB üyeliğini en yüksek destek % 71,4 oranıyla Karadeniz Bölgesi'ndedir. Onu % 62,2 ile Akdeniz Bölgesi ve % 58,7 Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile izlemektedir.(bkz. Tablo 29).

Tablo 29: Katılımcıların Türkiye'nin AB Üyeliğini Destekleme Sebepleri ile Coğrafi Bölgeler Arasındaki İlişki (%)

	Refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyi artacak	Demokrasi ve insan hakları gelişecek	Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkânı olacak	Ülkemizin dünyadaki saygınlığı ve etkinliği artacak	Eğitim ve kültür seviyesi artacak	Diğer
Marmara Bölgesi	48,3	19,2	10,7	8,1	9,2	4,5
Ege Bölgesi	49,4	21,3	12,3	5,9	10,1	1
Akdeniz Bölgesi	62,2	14,2	7,9	3,6	9,4	2,7
İç Anadolu Bölgesi	51,1	13,1	16,7	14,6	2,2	2,3
Karadeniz Bölgesi	71,4	8,1	12,6	4,3	2,6	1
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	58,7	26,6	5,6	1,7	4,8	2,6
Doğu Anadolu Bölgesi	49,3	31,1	12,2	1,1	6,3	0

Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen katılımcıların sebepleri ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde, Türkiye'de refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artacağını ifade eden katılımcıların % 56,7'si erkeklerden, % 43,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. AB üyeliği ile birlikte eğitim ve kültür seviyesinin artacağını belirtenlerin yarısından fazlası kadındır (bkz. Tablo 30).

Tablo 30: Katılımcıların Türkiye'nin AB üyeliğini destekleme sebepleri ile cinsiyet arasındaki ilişki (%)

Cinsiyet	Refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyi artacak	Demokrasi ve insan hakları gelişecek	Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkânı olacak	Ülkemizin dünyadaki saygınlığı ve etkinliği artacak	Eğitim ve kültür seviyesi artacak	Diğer
Kadın	43,3	44,4	41,7	47,3	55,4	56,9
Erkek	56,7	55,6	58,3	52,7	44,6	43,1

AB üyeliğini desteklemeyen katılımcıların desteklememe sebepleri

Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemeyen katılımcıların, desteklememe sebeplerinin başında % 25,2 ile üyeliğin Türk kültürüne ve kimliğine zarar vereceği gelmektedir. Onu % 24,6 ile AB'nin geleceği olmaması ve %23,5 ile Birliğin Türkiye'ye yaklaşımının çifte standart içermesi izlemektedir (bkz. Tablo 31).

Tablo 31: Türkiye'nin AB'ye üye olmasını neden desteklemiyorsunuz? (%)

AB'nin Türkiye'ye yaklaşımı çifte standart içeriyor	23,5
AB üyeliği, Türk kültür ve kimliğine zarar verecek	25,2
AB'nin geleceği yok	24,6
AB üyeliği, ulusal egemenliğimizi ve bağımsızlığımızı zedeleyecek	17,2
Ekonomi zarar görecek	8,5
AB üyeliği diğer ülkelerle ilişkilerimizi zayıflatacak	6,9
Diğer	1

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

4.4. AB Üyeliği Ne İfade Ediyor?

AB'nin katılımcılar için anlamı

Araştırma sonuçlarına göre AB Türkiye için öncelikle 'yüksek refah ve ekonomik gelişme' anlamına gelmektedir (%41,4). Bunu demokrasi ve özgürlük anlamına geldiğini ifade eden kesim izlemektedir (%30,8). Serbest dolaşım ve sınırların kalkması diyenlerin oranı ise %27'dir. Sonuçlara göre katılımcıların AB'yi hak temelli ve ekonomik kazanımlarla bağlantılı bir proje olarak konumlandığını söylemek mümkündür. AB'yi olumsuz anlamlandıran katılımcılara bakıldığında, katılımcıların %4,7'si için AB 'gerileme ve düşüşü' ifade ederken %2,3'ü için baskı ve tahakküm anlamına gelmektedir (bkz. Tablo 32)

Tablo 32: Avrupa sizin için ne ifade ediyor? (%)

Yüksek refah düzeyi ve ekonomik gelişme	41,4
Demokrasi ve Özgürlük	30,8
Kültür ve Uygarlık	26,2
Serbest Dolaşım	26,5
Ortak Standartlar ve Uyumlaşma	11,6
Gerileme ve Düşüş	4,7
Baskı ve Tahakküm	2,3
Diğer	1,5

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

Türkiye-AB ilişkilerindeki önemli konular

Gerçekleştirilen kamuoyu araştırması kapsamında, katılımcılar için Türkiye-AB ilişkilerindeki en önemli konuların neler olduğu da değerlendirilmiştir. Buna göre, katılımcıların %32,8'i vize serbestliğini Türkiye-AB gündemindeki en önemli konu kabul etmektedir. Onu %31,3 ile Gümrük Birliği ve %27,9 ile mülteci krizi izlemektedir (bkz. Tablo 33).

Tablo 33: AB üyeliği Türkiye'ye ne gibi katkılar sağlar? (%)

Mülteci Krizi	27,9
Vize Serbestliği	32,8
Müzakere Süreci	6,1
Gümrük Birliği	31,3
Yeni Bir Ortaklık İlişkisi	1,4
Diğer	1,8

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

Kamuoyu araştırması kapsamında katılımcıların Gümrük Birliği'nin modernizasyonuna yaklaşımı sorulmuştur. Buna göre katılımcıların yaklaşık yarısı konuyla ilgili fikrinin olmadığını beyan etmiştir (%48,6) (bkz. Tablo 34).

Tablo 34: Gümrük Birliği'nin modernizasyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz? (%)

Çok Olumlu	7,3
Olumlu	6,8
Ne Olumlu, Ne Olumsuz	29,1
Olumsuz	4,7
Çok Olumsuz	3,5
Fikrim Yok	48,6

AB üyeliğinin önündeki engeller

AB'ye üyelik sürecinde engel teşkil edebilecek nedenlere ilişkin dağılım incelendiğinde ekonomik sebeplerin birinci sırada yer aldığı görülmektedir (% 46,6). Öte yandan katılımcıların % 44,3'ü AB'nin Türkiye'ye çifte standart uygulamasını üyeliğin önündeki ikinci büyük engel olarak görmektedir. (bkz Tablo 35).

Tablo 35: Türkiye'nin AB üyeliğinin önündeki en büyük engeli hangi etmenler oluşturuyor? (%)

Dini ve Kültürel Farklılıklar	23,6
AB'nin Türkiye'ye Çifte Standart Uygulaması	44,3
AB Kamuoyundaki Önyargı ve Algılar	25,3
Türkiye'de AB'ye Yönelik Önyargı ve Algılar	19,5
Ekonomik Sebepler	46,6
Kıbrıs Meselesi	4,3

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

Siyasi ve ekonomik ortaklar

Kamuoyu araştırmasına katılanlara Türkiye'nin en önemli ekonomik ortakları sorulduğunda %27,8 ile ilk sırada AB gelmektedir. Onu %19,3 ile Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve %18,9 ile Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkeler izlemektedir (bkz Tablo 36).

Tablo 36 : Türkiye'nin ekonomik olarak en önemli ortakları hangi ülkeler ve ülke gruplarıdır (%)

AB	27,8
ABD	11,5
Çin ve Hindistan gibi Gelişmekte Olan Ülkeler	18,9
Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	19,3
Ortadoğu Ülkeleri	18,6
Diğer	7,7

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

Kamuoyu araştırmasına katılanlara Türkiye'nin en önemli siyasi ortakları sorulduğunda %24,9 ile ilk sırada Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri gelmekte onu % 24,1 ile AB izlemektedir. (bkz Tablo 37).

Tablo 37 : Türkiye'nin siyasi olarak en önemli ortakları hangi ülkeler ve ülke gruplarıdır (%)

AB	24,1
ABD	14,3
Çin ve Hindistan gibi Gelişmekte Olan Ülkeler	10,1
Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	24,9
Ortadoğu Ülkeleri	23,6
Diğer	11,7

*Araştırmaya katılan halk birden fazla tercih yapmıştır.

5. SONUÇLAR

“Türkiye'nin AB üyeliğine destek sürüyor”

Araştırmaya katılanların %78,9'u Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemektedir. AB üyeliğine destek bir önceki yıla kıyasla yaklaşık %3,4 oranında artmıştır. Ancak Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşeceği yönündeki beklentide de son bir yıl içerisinde düşüş yaşandığı görülmektedir. 2016 yılında Türkiye'nin AB üyesi olacağına inandığını belirtenlerin oranı %35,6 iken yaklaşık 4,4 puanlık bir düşüşle 2017'de %31,2 olarak belirlenmiştir. 2017 yılında AB üyeliğine güçlü destek devam ederken üyelik beklentisindeki düşüş dikkat çekicidir. Genel olarak AB üyeliğine desteğe kıyasla AB üyeliğinin gerçekleşeceğine yönelik beklenti düşük seyretmektedir.

Türkiye'nin AB üyeliğine olan destek coğrafi açıdan karışık bir tablo sergilemektedir. Türkiye'nin AB üyesi olacağına inancın en yüksek olduğu bölge, %56,2 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi; en düşük olduğu bölge ise %25,5 ile Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç tüm coğrafi bölgelerde AB üyeliğinin gerçekleşeceği beklentisi %50'nin altındadır.

“AB konusunda bilgi düzeyi düşük”

Araştırmaya katılan her 10 kişiden 9'u AB'yi daha önce duyduğunu ifade etmekle birlikte, katılımcıların %87,9'u AB hakkında 'hiç' veya 'biraz' bilgi sahibi olduğunu ifade etmektedir. Geçtiğimiz yıla kıyasla Türkiye kamuoyunda AB'nin bilinirliği artmasına rağmen AB konusunda bilgi sahibi olanlar aynı oranda artmamıştır. Bu da Türkiye kamuoyunda AB konusunda genel olarak bilgi eksikliğinin devam ettiğine işaret etmektedir.

“Geleneksel medya araçları AB konusunda en önemli bilgi kaynağı olmaya devam ediyor”

Araştırma AB hakkında yaygın en önemli bilgi kaynağının geleneksel medya araçları (televizyon, gazete, radyo) olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan her 10 kişiden 9'u geleneksel medya araçlarından, her 2 kişiden 1'i internetten AB hakkında bilgi edindiğini belirtmiştir. Araştırmanın yapıldığı son üç yıl içerisinde bu sonucun değişmediği, geleneksel medyanın AB konusunda bilgi kaynağı olarak en güçlü mercii olmaya devam ettiği görülmektedir.

Öte yandan tıpkı geçtiğimiz yıl olduğu gibi Türk ve AB resmi kurumları AB konusunda etkili birer bilgi kaynağı olarak görülmemektedir. AB kurumları ile AB Bakanlığı ve diğer kamu kurumları, AB konusunda Türkiye halkının en az yararlandı-

ğı bilgi kaynakları olarak görülmekte olup, sivil toplumun da oranı oldukça düşüktür.

“Gençler ve özel sektör çalışanları AB üyeliği konusunda daha iyimser”

Araştırma 45 yaş altındaki nüfusun Türkiye'nin AB üyeliğini daha fazla desteklediği ve üyeliğin gerçekleşeceğine daha fazla inandığını göstermektedir. Katılımcılardan 23-30 yaş aralığında her 2 kişiden 1'i Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanmaktadır. Yine aynı yaş grubu önümüzdeki 5 yıl içerisinde Türkiye'nin AB üyesi olabileceğine en fazla inanan yaş grubudur.

Türkiye'nin AB'ye üyesi olacağına yönelik beklentinin meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında özel sektör katılımcıları diğer meslek gruplarına göre Türkiye'nin AB üyeliği konusunda daha iyimserdir. Özel sektör katılımcılarının yarısından fazlası Türkiye'nin AB üyesi olacağına inanmaktadır.

“AB üyeliğine desteğin nedenleri: Ekonomik gelişmişlik düzeyinin artması ve serbest dolaşım”

Araştırma katılımcıların Türkiye'nin AB'ye üye olmasını destekleme sebeplerinin başında refah ve ekonomik gelişmişlik seviyesinin artması ile serbest dolaşım, yerleşim ve eğitim imkânlarının geldiğini göstermektedir. Araştırmaya katılan her 2 kişiden 1'i AB üyeliğini destekleme sebebi olarak refah ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin artmasını, her 3 kişiden 1'i ise Avrupa'da dolaşım, yerleşme ve eğitim imkanı olarak belirtmiştir. Bunun yanında araştırmaya katılanların %34,5'i AB üyeliğini destekleme sebebi olarak demokrasi ve insan haklarının gelişeceği beklentisini ifade etmiştir.

“AB üyeliğini desteklememe nedenleri: Türk kimliğinin kaybı ve AB'nin geleceğine dair endişeler”

Araştırma sonuçlarına göre, AB üyeliğini desteklememe sebeplerinin başında AB'nin Türk kültür ve kimliğine zarar vereceği kaygısı gelmektedir. Onu AB'nin geleceği olmadığı ve AB'nin Türkiye'ye çifte standart uygulaması takip etmektedir. Bu ilk üç sırada yer alan desteklememe sebeplerinin oranları birbirine oldukça yakındır.

“Türkiye-AB ilişkilerindeki en önemli konu: Vize serbestliği ve Gümrük Birliği”

Araştırmaya katılan her 3 katılımcıdan 1'i Türkiye-AB ilişkilerindeki en önemli konuların vize serbestliği ve Gümrük Birliği olduğunu belirtmiştir. Üçüncü sırada ise geçtiğimiz yıl yapılan araştırma sonucunda en önemli konu olarak belirtilen mülteciler krizi gelmektedir. Dikkat çekici olan modernizasyonu için çalışmaların başlatıldığı Gümrük Birliği'nin geçtiğimiz yıl

katılımcıların çok az bir kısmı tarafından önemli olarak görülürken bu yıl öne çıkan konulardan biri olmasıdır. Bu sonuçta, Gümrük Birliği'nin modernizasyonuna ilişkin haberlerin özellikle ana akım medyada artması etkili olmuştur. Bir diğer çarpıcı sonuç Türkiye-AB ilişkilerinin belkemiğini oluşturan müzakere sürecinin oldukça düşük oy almasıdır.

“AB en önemli ekonomik ortak”

Araştırmaya göre AB Türkiye'nin en önemli ekonomik ortağı olarak görülürken siyasi ortak olarak ikinci sırada yer almaktadır. Araştırmaya göre AB %27,8 ile Türkiye'nin en önemli ekonomik ortağı olarak görülmektedir ve onu %19,3 ile Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri izlemektedir. Öte yandan Türkiye'nin en önemli siyasi ortakları sorulduğunda %24,9 ile Rusya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri gelirken onu çok az farkla (%24,1) AB izlemektedir.

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI YAYINLARI

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

Esentepe Mahallesi, Harman Sokak,
TOBB Plaza, No:10, Kat:7-8, Levent, 34394, İstanbul
Tel: 0212 270 93 00, Fax: 0212 270 30 22, E-posta: ikv@ikv.org.tr

Brüksel Temsilciliği:

Avenue de l'Yser 5-6 1040 Brüksel / Belçika
Tel: + 32 2 646 40 40, Fax: + 32 2 646 95 38, E-posta: ikvnet@skynet.be

www.ikv.org.tr